

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Николай Емилов Попов, дн, от катедра „Теория и методика на кинезитерапията” при факултет „Обществено здраве, здравни грижи и туризъм” на Национална спортна академия „Васил Левски” - София

относно: Дисертационен труд за *присъждане на научна степен „Доктор на науките“ в професионално направление 7.5. Здравни грижи* на тема:

„ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ И СПОРТ - ИЗСЛЕДВАНЕ НА УЕЛНЕС КОМПЕТЕНТНОСТ В БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ“

Автор: **ДАРИНКА ИЛИЕВА ИГНАТОВА, ДОКТОР**

Поддържането на адекватно ниво на двигателна активност е един от най-съществените проблеми на съвременния човек. В условията на общество, в което осигуряването на ежедневните потребности, обичайно не изисква полагане на физически труд, е особено важно компенсаторното двигателно натоварване. То трябва да бъде индивидуално съобразено и поставено на научни основи, с оглед поддържане на двигателните функции и профилактика на застойните явления и промени. Особено важно е практическото и теоретичното образование в тази насока да започне още в ученическа възраст, с оглед навременно усвояване на подходящи навици. Затова може определено да се счита, че дискутираната в дисертационния труд тема е актуална и социално-значима.

Авторката отговаря на минималните държавни изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките“, като представя доказателства за 5 научни статии в периодичния печат, книга в съавторство и 19 цитирания.

Представеният за рецензия дисертационен труд е развит в обем от 264 страници, плюс 5 приложения. Структуриран е стандартно в четири основни глави - ПОСТАНОВКА НА ПРОБЛЕМА, ОБЩА И СПЕЦИАЛИЗИРАНА МЕТОДОЛОГИЯ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ И МЕТОДИЧНИ АСПЕКТИ НА ДВИГАТЕЛНИЯ ПОТЕНЦИАЛ, ЗАКЛЮЧЕНИЕ, ИЗВОДИ, ПРЕПОРЪКИ И ПРИНОСИ. Онагледен е с 92 фигури, 114 таблици, 12 графики, 17 диаграми и 2 схеми. Като обем и структура отговаря напълно на изискванията.

Литературният обзор е задълбочен и целенасочен. Развит е в обем от 48 страници. Структурата на системния обзор и анализа на съвременните литературни данни по темата показва висока информираност на авторката и подчертава умението ѝ да борава с научната литература. Коректно са цитирани общо 118 литературни източника (54 на кирилица и 64 на латиница) и 18 интернет сайта. Системният литературен обзор е целенасочен, задълбочен и аналитичен, което го прави интересен и много информативен в областта на разглеждания проблем. Уместно е акцентиран върху различните аспекти на въпросите, касаещи тенденциите за формиране на култура по отношение здравословен начин на живот и превенция от заболявания на лицата в училищна възраст. Уместно е засягането на актуалните аспекти по отношение динамиката на глобалните индекси за уелбиинг и щастие.

Литературният обзор завършва с добре изградена и ясна работна хипотеза, отчитаща както психо-поведенческите, така и физиологичните аспекти на проблема. Методологично се оформя интердисциплинарен научен проблем.

Целта на дисертационния труд е формулирана правилно и точно, като произтича от дискусиите, представени в литературния обзор и оформената работна хипотеза. За постигане на целта са определени четири основни

задачи. Те креспондират с целта и реализирането им би довело до нейното постигане.

Материалът и методите на научното изследване са правилно и точно подбрани. Те са стандартно възприети, което е предпоставка за обективност на отчетените резултати. Методиката и хронологията на изследването са детайлно описани.

Изследването е проведено между 2011 и 2023 г. Коректно са описани четирите основни етапа. Използвани са възможностите на четири типа изследователски бази, за събиране на данни по научните изследвания – 1. Библиотеки; 2. Научни лаборатории за изследване; 3. Изчислителни центрове и 4. Образователни обекти

Проведен е обширен обем от правилно ориентирани изследвания. Анализът на резултатите е детайлен и задълбочен. Онагледяването е богато и информативно. Уместно в приложения са изнесени използваните анкетни карти и информационни бюлетини.

Обсъждането на резултатите е прецизно, задълбочено и целенасочено, като се търси корелация с различните аспекти на разглеждания научен проблем.

Формулирани са 6 извода, които произтичат от получените резултати и обобщават направените анализи. Уместно е да се обсъди конкретизиране на специфичните изводи, изведени под номер 4, като основният им обем се прехвърли към заключението. Представени са и 5 препоръки за практиката.

Така представен, дисертационния труд има очертани научно-теоретични и практико-приложни приноси:

Теоретични

- Актуализирана и обогатена е теоретичната концепция за видовете подсистеми на управление в процеса на образование за постигане на здравословен начин на живот (Wellness) в българското училище.

- Разработен и внедрен е български модел за предучилищен и начален етап на основна образователна степен, изграден въз основа на придобит когнитивен опит.

Практико-приложни

За първи път в България за усъвършенстване на възможността за постигане на Здравословен начин на живот (Wellness) са разработени и внедрени инструменти за обективно оценяване на двигателния капацитет и нова авторска методика за нуждите на предмета ФВС в училище, съобразно изискванията на Закона.

Изтъкнатите в дисертационният труд последни три от практико-приложните приноси имат формулировка и внушение по-скоро на изводи, като определено произтичат от анализа на резултатите от проучването.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за рецензия научен материал представлява един завършен дисертационен труд с необходимите научно-теоретични и практически приноси в областта на здравните грижи. Затова предлагам на многоуважаемите членове на научното жури да присъдят научната степен „доктор на науките” в професионално направление 7.5. „Здравни грижи”, на ДАРИНКА ИЛИЕВА ИГНАТОВА, ДОКТОР.

Рецензент:

Проф. Николай Попов, д.н.

15.08.2023

София

REVIEW

From prof. Nikolay E. Popov, PhD, DSc, Dept. „ Theory and methods of kinezitherapy”, faculty of „Public health, health care and tourism”, National sports academy „Vasil Levski” - Sofia

CONCERNING: Dissertation paper for awarding DOCTOR OF SCIENCE - scientific degree in professional field 7.5.Health care.

Subject: **„Healthy lifestyle and sport – wellness competence research in the Bulgarian school”**

Author: **Darinka Ilieva Ignatova, PhD**

The maintenance of proper degree of functional activity is one of the greatest problems of the modern human. Living in conditions, where the provision of the daily needs usually do not require physical work, requires compensatory physical activity. It should be individually considered and scientifically based, aimed on maintenance the motor function and prophylaxis of the immobility related changes. It is of great importance the theoretical and practical education is to be started in scholar age for opportunely development of proper habits. That is why the thesis of the dissertation could be accepted as up to date, actual and with significant scientific and social importance.

The author corresponds to the minimal state requirements for DSc scientific degree. She presents evidence for 5 scientific papers, a scientific book as a co-author and 19 citations.

The presented for overview dissertation paper contains 264 standard type-written pages and 5 appendixes. The structure of the dissertation is standard and consistent with the recommendations and requirements of those kinds of scientific works. It contains 4 main chapters – statement of the scientific problem, common and specific methodology of the dissertation, scientific, practical, and methodological aspects of the functional potential, discussion, and conclusions. The dissertation paper contains 92 figures, 114 tables, 12 graphics, 17 diagrams and 2 schemes. The volume corresponds fully with the scientific requirements.

The literature overview is in depth and reasonable. It is developed on 48 pages. The structure of the literature review and the analysis of the contemporary scientific data shows that the author is well informed and could work skillfully with the scientific data. A whole amount of 118 scientific sources (54 on Cyrillic and 64 on Latin alphabet) have been correctly cited.

The systematic literature overview is properly aimed, in depth and analytical, which makes it interesting and very informative in the field of the scientific problem. It is reasonably aimed onto the different aspects of the questions regarding the tendencies for development cultural abilities for wellness and prevention of different disease in adolescents. The actual aspects of dynamics of the global indexes of well-being and happiness are reasonably discussed.

Based on the systematic review, a respective working hypothesis has been developed. It discusses both the psychological and physiological aspects of the problem. Methodologically, a multidisciplinary problem has been developed.

The aim of the dissertation is properly formulated and related to the discussion, presented in the literature overview and the formulated working hypothesis. The tasks (4) are correctly defined and completely realised.

The material and the methods of scientific study are well defined. They are standard which is a base for real end results. The methodology and the chronology of the investigation are in detail described.

The investigation has been provided between 2011 and 2023. The four main stages are well described. The capabilities of four types of scientific bases have been used: 1. bibliothecas; 2. Scientific laboratories; 3. Computing centres; 4. Educational objects.

A large amount of properly orientated investigations has been provided. The analysis of the presented functional results is precise and in depth. The visualisation is complete and informative. The questionnaires and the informational bulletins have been properly presented in appendixes. The statistical analysis has been made precisely and the presented results are maximum objective.

The conclusions (6) are well formulated and related to the presented in the study functional results. It will of benefit if the specific conclusions under number 4 are more concrete and part of them moved to the final discussion. Five practical recommendations have also been suggested.

The dissertation paper has underlined scientific contributions:

Theoretical:

- The theoretical conception of the different types of systems for management of the educational process for development of wellbeing has been actualized and enriched.
- Bulgarian model for pre-school and basic school level, build on the acquired cognitive experience has been developed and put into practice.

Practical:

- For the first time In Bulgaria, tools for objective assessment of motor capacity and new original methodology for improvement the possibility of achieving a Healthy Lifestyle has been developed in accordance with requirements of the law.

The outpointed in the dissertation last three practical contributions sounds more like conclusions and are completely related to the analysis of the results.

Conclusion

In conclusion the presented dissertational paper is an in depth study, with original contributions in the scientific and practical field of health care. Foreseeing the contemporary topic, the broad literature knowledge's, the correct methodology of the investigation, the competent use of contemporary methods of assessment and undoubtedly applied contributions of the dissertation, I propose the members of the scientific jury to vote positively for Darinka Ilieva Ignatova, PhD, to be awarded as Doctor of Science scientific degree, in the professional field 7.5 Health care.

Sofia

15.08.2022

Prof. N.E. Popov, PhD, DSc